

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Vahit KİRİŞÇİ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 13.04.2022

Saygılarımla,

Suzan ŞAHİN
Hatay Milletvekili

Ülke genelinde sulama suyu temini, içme ve kullanma suyu temini olmak üzere yıllık kullanılabilir su potansiyeli 112 milyar m³'tür. Toplam su potansiyelinin 2020 yılı gerçekleştirmelerine göre 44,25 milyar m³'ü (%77) sulama suyu, 13,19 milyar m³'ü (% 23) içme, kullanma ve sanayi suyu olmak üzere toplamda 57,44 milyar m³'ü kullanılmaktadır.

Ekonomik olarak sulanabilir tarım arazisi alanı 8,5 milyon hektar olan ülkemizde bu alan 23,1 milyon hektar tarım arazisinin %36,8'ini oluşturuyor. Çiftçilerimizin kuru tarımda birim alandan elde edeceği gelire göre daha fazla gelir elde edeceği gerçeği suyun ekonomik olarak önemini daha da artırıyor.

Tarımsal üretimin vazgeçilmez bir parçası olan su tüketimi, tarımsal sulamada, Devlet Su İşlerinin verilerine göre işletmeye açılan yerlerde %22-23 yağmurlama, % 18-20 damla, % 40-45 basınçlı sistemlerle kullanılmaktadır. Cazibeli sulama alanı ise %55-60 düzeyinde gerçekleşmektedir. Ülkemizde ağırlıklı kullanılan basınçlı sulama sisteminin işlevsel olabilmesi elektriğe bağlı olması nedeniyle suyun etkin bir şekilde kullanılması elektrik aboneliği ile doğrudan ilişkilidir. Son dönemde enerji maliyetlerinin artması her sektörü etkilediği gibi tarımsal üretimi de olumsuz olarak etkilemiştir. Tarımsal elektrik kullanımı artan maliyetler neticesinde çıkmaza girmiş, çiftçiler üretemez hale gelmiştir.

Kuraklık ve her yıl yaşanan diğer doğal afetler de dikkate alındığında tarımsal girdilere yapılan zamlar, çiftçilerin ekim yapamaması ile sonuçlanmaktadır. Sadece sulamadan dolayı çiftçilerin kullandıkları elektriğin fiyatları en az 2 kat artış göstermiş, maliyetleri karşılayamayan çiftçiler üretimden vazgeçmeye başlamış, bu durum zaten zorda olan tarım ve gıda sektörünü büyük bir krizle baş başa bırakmıştır.

63162

Tarımsal sulamada çiftçilerin karşı karşıya kaldığı sorunların başında elektrik fiyatları gelmekte, özellikle fon, pay ve vergi dahil 2020 Aralık ayı itibarıyla 85,2 kuruştan elektrik alan çiftçilerimiz 2021 Aralık ayında %22,2'lik artışla 104,1 kuruştan elektrik kullanmak zorunda kalmıştır. Çiftçilerimiz elektrik fiyatlarındaki fahiş artışlarla birlikte mesken abonelerine göre %163,4 daha pahalı elektrik kullanmak durumunda kalmıştır. Öte yandan 2022 tarihinde yapılan astronomik zamlar, tarımsal sulamada kullanılan elektriğin, tek zamanlı alçak gerilim fiyatında 2021'e göre %94,8 oranında fiyat artışına neden olmuştur. 2021 Aralık ayında, 'KDV ve diğer kalemler' hariç tek zamanlı alçak gerilim birim fiyatı kilovat saatte 86 kuruş iken, gelen zamlarla birlikte kilovat saatte 167 buçuk kuruşa yükselmiş, artan elektrik fiyatları üretimin sürdürülebilirliği için büyük bir tehdit unsuru haline gelmiştir. Üreticilerimiz bu elektrik fiyatlarıyla üretim yapamaz hale gelmiştir.

Ayrıca DSİ tarafından her yıl yayımlanan Su Kullanım Hizmet Bedeli Tarifelerine göre buğday, ayçiçeği, çeltik, pamuk, mısır, meyve ve sebze sulamalarında 2015-2020 yılları arasında sulama ücretleri, cazibe sulamada %72 ile % 92 arasında, pompaj sulamada ise % 91 ila % 193 arasında değişen oranlarda artış olmuştur. Benzer şekilde yeraltı suyu ücretleri de 2015 yılında dekar başına 1 lira iken 2021 yılında 17 liraya çıkmıştır.

Çiftçilerimiz yaşanan bu artışlar karşısında çaresiz kalmış ve borclarını ödeyememiştir. Önemli bir maliyet kalemini oluşturan sulama ücretleri, Covid-19 salgını nedeniyle belirsizlik ve artan maliyetler karşısında üretimini planlamakta güçlük yaşayan üreticilerimizin, su borclarını ödemesine imkân bulunmamaktadır. Bu ücretler makul seviyelerde olmadığı gibi, su borcu olan çiftçiler desteklerini de alamamaktadırlar. Sulama borçları desteklerden mahsup edilmekte veya bloke konmaktadır.

Çiftçilerimizin üretime devam edebilmesi ve buna paralel olarak gıda tedarik zincirinin sürdürülebilmesi için tarımsal üretimde kullanılan sulama suyu ve elektrik kullanımında düzenleme yapılması acil ve önemlidir.

63162

Bu bilgiler ışığında;

1. Tarımsal sulamada kullanılan elektriğe uygulanmakta olan KDV oranının %1'e düşürülmesi konusunda çalışmanız var mıdır?
2. Çiftçilerin tarımsal üretim amaçlı kullandıkları elektrik konusunda destek sağlanması düşünülmekte midir? Elektrik tarifelerinde çiftçilere indirim yapılacak mıdır? Özellikle hasat dönemleri dikkate alınarak elektrik tahsilatının buna göre düzenlenmesi konusunda bir çalışmanız var mıdır?
3. Tarımsal sulama için önem arz eden Konya Ovası Projesi, Güneydoğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Doğu Anadolu Projesi gibi projeler ne zaman tamamlanacaktır?
4. Seçim bölgesi Hatay'da söz verilen Reyhanlı Barajı ve diğer sulama suyu barajları ne zaman tamamlanacaktır?
5. Eski ve atıl vaziyette olan sulama barajlarının ve yapılarının tespiti konusunda bir çalışma yürütülmüş müdür? Yürütülmüşse su israfının azaltılması hedefiyle bu yapılar yenilenecek midir?
6. Elektrik ve sulama suyu borcu nedeniyle tarımsal destek ödemelerinden yararlanamayan çiftçi sayısı nedir?
7. Borçları nedeniyle tarımsal destek ödemelerinden yararlanamayan çiftçiler için hangi önlemlerin alınması düşünülmektedir?